

spoor van symmetrie nog weggewerkt. De moderne architect zoekt niet meer naar het „klassieke” symmetrische, maar naar het evenwichtige, dus het asymmetrische. Iedere ruimte in het plan heeft een bepaald, uitgesproken doel, is niet nu eens dienstbaar voor dit en dan weer voor iets anders. Dit volstrekte zal zich ook in volstrekke vormen toonen (veruiterlijking van het innerlijke). Het is daarom mede begrijpelijk, dat het moderne bouwwerk veel overeenkomst gaat vertoonen met de moderne machine, b.v. de rotatiepers of de stoomploeg 1). Bij deze hoge kultuurontwikkeling is het niet wel mogelijk een evenstandig natuurgegeven aan te wijzen, waaruit dus besloten zou moeten worden, dat de kultuurontwikkeling de natuurontwikkeling vooruit is.

Nog laat zich de volgende belangrijke conclusie trekken.

Het volstrekte is het monumentale. Zoo zal iedere architectuur, die volstrekt is, monumentaal zijn. Het volstrekte leidt tot het asymmetrische. Daarom is het een dwaling te meenen, dat symmetrie een voorwaarde voor monumentaliteit zou zijn, zooals zoo lang als axioma in de bouwkunst heeft gegolden. Hoewel niet absoluut noodzakelijk, zal eerder het omgekeerde juist zijn. Monumentaliteit is een waarde, die uit het innerlijke voortkomt, onafhankelijk van het groot of klein.

DE NIEUWE BEELDING IN DE SCHILDERKUNST.

DOOR PIET MONDRIAAN.

XI. NATUUR EN GEEST ALS VROUWELIJK EN MANNELIJK ELEMENT (SLOT).

Het uiterste ééne en het uiterste ándere, dat in de Abstract Reëele Schilderkunst tot beelding komt (zie inleiding blz. 4), kunnen we zien als uiterlijkheid en innerlijkheid, als natuur en geest, als het individueele en het universeele, maar ook als het vrouwelijk en mannelijk element 1). En, ook ten opzichte van de kunst, is het van belang de dualiteit van alle leven als zoodanig te zien, daar deze dualiteit dan van de zijde van het leven zelf aanschouwd en zoo dus de eenheid van leven en kunst in ons gereleveerd wordt. Omgekeerd, wordt weder het begrip van het vrouwelijk en mannelijk element, zooals zij zich in het leven openbaren, levend in ons door deze elementen beeldend te zien. Al wat omtrent uiterlijkheid en innerlijkheid in beeldende verschijning (in de Nieuwe Beelding) aanschouwelijk wordt, verduidelijkt ook tevens de verhouding en den inhoud van het vrouwelijk en mannelijk element — ook in het leven.

Treedt in de Nieuwe Beelding de inhoud van het nieuwe tijdsbewustzijn (meerder evenwicht in de dualiteit van alle leven) in bepaaldheid naar voren, zoo treedt in die zelfde bepaaldheid naar voren hetgeen dit evenwicht in het leven mogelijk maakt: de Nieuwe Beelding toont op welke wijze daartoe het vrouwelijke element zich verhouden moet tot

1) Het zou natuurlijk dwaasheid zijn, wanneer het doel voorop stond een dergelijke machine in het bouwwerk te willen uitbeelden, wat wel een enkele maal geprobeerd is.